

İSTANBUL AREL
ÜNİVERSİTESİ 15. yıl

TARIMSAL
HİZMETLER
DAİRESİ
BAŞKANLIĞI

ULUSAL KONGRE 2023

YEREL YÖNETİMLER, GIDA GÜVENCESİ VE KENTSEL TARIM: KÜRESEL VE ULUSAL SEÇENEKLER

KONGRE ÖZET KİTAPÇIĞI

KONGRE ÇÖZÜM ORTAKLARI

İSYON

16-17 KASIM 2023 / İPA KAMPÜS, FLORYA

ULUSAL KONGRE

**YEREL YÖNETİMLER, GIDA GÜVENCESİ VE KENTSEL TARIM: KÜRESEL VE
ULUSAL SEÇENEKLER**

ÖZET BİLDİRİ KİTAPÇIĞI

Kasım 2023

ISBN: 978-605-72638-3-4

46 sayfa, 21x29,7 cm

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Selma ŞEKERCİOĞLU BOZACIOĞLU

Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Oktay BİNGÖL

Grafik Tasarım: Şura ÖZTÜRK

KONGRE PROGRAMI

1. GÜN: 16 Kasım 2023
Açılış Oturumu: 10.00-11.00
Açılış Konuşmaları

1. Oturum: 11.15 - 12.30
Kentsel Tarım, Modeller ve Türkiye’de Yasal Mevzuat
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Oktay BİNGÖL

PANELİSTLER

Küresel Riskler ve Uluslararası Çatışmalar Döneminde Jeostratejik Açıdan Kentsel Tarım

Doç. Dr. Kaan KAPAN, İstanbul Üniversitesi

Arş. Gör. Hasan İÇEN, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Kentsel Tarımın Yasal ve Yönetimsel Yapısı

Dr. Öğr. Üyesi Özgür BAŞYİĞİT, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

6360 Sayılı Kanun Değişikliği Sonrası Büyükşehir Belediyelerinin Tarımsal Rollerine ve Faaliyetlerine Bakış

Arş. Gör. Bestami EKEN, Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN, Hacettepe Üniversitesi

Kentsel Tarımın Ekonomik Örgütlenme Modeli; Kooperatifçilik

Esin YALÇINTAŞ, Araştırmacı

Özcan IŞIKLAR, Eski Silivri Belediye Başkanı

ÖĞLE ARASI
12:30-13.30

2. Oturum: 13.30 – 14.30
İstanbul Planlama Ajansı Özel Oturumu
Oturum Başkanı: Dr. Selma DEĞİRMENCİ

PANELİSTLER

İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi Genel Çerçevesi

Prof. Dr. H. Tarık ŞENGÜL

Yiğit OZAR

İstanbul Vizyon 2050 Stratejik Plan Çalışmalarında Kırsal Alanlar ve Tarım Politikaları

Emre KOVANKAYA

İstanbul Vizyon 2050 Stratejik Plan Çalışmalarında Gıda Politikaları

Berkan ÖZYER

3. Oturum: 14.45-17.00
Kentsel Tarım ve Yerel Yönetimler: Belediye Özel Oturumu
Oturum Başkanı: Ahmet ATALIK

PANELİSTLER

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Üreten İstanbul Kapsamında Tarımsal Faaliyetleri

Naki ÇETİN, İstanbul Büyükşehir Belediyesi

İnovatif Belediyecilikte Yeni Tema "Kırsala Ait Dijital Politikaların Oluşturulması Kapsamında Dijital Tarım Sistemi 4.0 Modellemesinin Kurgulanması"

Ahmet Mekin TÜZÜN, Kahraman KALKAN, İrem ERMİŞ, Ankara Büyükşehir Belediyesi

Yerel Yönetimlerde Kent Tarımı Düzleminde "Uzak ve Yakın Kırsal Tanımlamalarının Model-lenmesi"

Ahmet Mekin TÜZÜN, İrem ERMİŞ, Kahraman KALKAN, Recep Fatih TAYLAN, Ankara Büyükşehir Belediyesi

Gıda Güvenliğine Yerel Yönetim Bakış Açısı: İzmir İli Örneği

Doktor Adayı Meriç Halide KASAPOĞLU, Ege Üniversitesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi

Doktor Adayı Ali Selim ALPASLAN, Ege Üniversitesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi

İklim Değişikliğini Azaltan Tarımsal Destek Uygulamaları; Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Örneği

Fatih BAKANOGULLARI, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi

Antalya İlinde Kentsel Tarım Geliştirme Uygulamaları

Saadet TUĞRUL AY, Antalya Büyükşehir Belediyesi

Efes Tarlası Yaşam Köyü Projesi

Mustafa Kemal ÖZDALYAN, Selçuk Belediyesi

2. GÜN: 17 Kasım 2023

10.00-10.20

Anahtar Konuşmacı: Prof. Dr. Mustafa TAYAR

Gıda Vatandaşlığı

4. Oturum: 10.30 – 12.00

Gıda Güvencesi ve Kentsel Tarım: Saha Örnekleri

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa TAYAR

PANELİSTLER

Kentlerdeki Tarımsal Dönüşüm: Singapur'un Kentsel Tarım Vizyonu

Dr. Öğr. Üyesi Bengi KORGAVUŞ, Yeditepe Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Zerrin İNAN, Yeditepe Üniversitesi

Kentsel Tarım ile Nasıl Birlikte Değer Yaratılır? Sidney Şehrinden Kentsel Tarım Uygulamaları

Doç. Dr. Ayşen COŞKUN, Akdeniz Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Gökhan ÇELEN, Akdeniz Üniversitesi

Kent Çevresi Tarımı Bağlamında Silivri Belediyesi Örnek Uygulamaları

Esin YALÇINTAŞ, Araştırmacı

Özcan IŞIKLAR, Eski Silivri Belediye Başkanı

Yerel Yönetimin Kolaylaştırıcılığında Bir Kentsel Tarım Deneyimi: Mezitli Kent İçi Tarım Projesi

Doktora Öğrencisi Melike Selin DURMAZ EKENLER, Mersin Üniversitesi

İstanbul'da bir Sebze İstihsal Bölgesi: Kartal'da Bostancılığın Tarihi

Dr. H. Kiraz ÖZDOĞAN, Yeditepe Üniversitesi

ÖĞLE ARASI
12:00-13.00

5. Oturum: 13.00 - 14.30

Kent Planlaması ve Kentsel Tarım
Oturum Başkanı: Doç. Dr. FİLİZ ÇELİK

PANELİSTLER

Küresel, Ulusal ve Kentsel Gıda Bağlamında Kentsel Tarım

Nihat BAYRAKCI

Kent Planlamada Kentsel Tarımın Yeri

Dr. Öğr. Üyesi Levent UZUNÇIBUK, İstanbul Arel Üniversitesi

Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi ile Yerel Düzeyde Kentsel Tarım Alan Seçimi

Arş. Gör. Ayşe Burcu KISACIK, İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Turgay Kerem KORAMAZ, İstanbul Teknik Üniversitesi

Kentlerin Beslenmesi İçin Metropol Kentlerde Tarımsal Faaliyetler: İstanbul'un Köyleri Üzerinden Saha Analizi

Doktora Öğrencisi Melek TOPRAK, İstanbul Üniversitesi

Afet Sonrası Geçici Yerleşimlerde Kentsel Tarım: Gıdanın Hayati Rolü

Yüksek Lisans Öğrencisi Ömer Faruk DEREGÖZÜ, İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Ebru ERBAŞ GÜRLER, İstanbul Teknik Üniversitesi

6. Oturum: 14.45 - 16.00

Kentsel Tarım: Teori, Proje ve Modeller
Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Levent UZUNÇIBUK

PANELİSTLER

Kentlerde Gıda Üretimi Alternatifleri: Çatı Tarımı ve Yenilikçi Uygulamalar

Dr. Öğr. Üyesi Zerrin İNAN, Yeditepe Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Bengi KORGAVUŞ, Yeditepe Üniversitesi

Kentsel Tarımın Yaygınlaştırılmasında Yenilenebilir Peyzaj Uygulamaları

Doç. Dr. Filiz ÇELİK, Selçuk Üniversitesi

KentseLif: Kentlerde Sürdürülebilir Gıda Üretimi ve Erişim

Arda ERDEN, Yıldız Teknik Üniversitesi

Kentsel Tarım Literatürü Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz

Dr. Öğr. Üyesi Özgür Burçak GÜRSOY YENİLMEZ

Kapanış Oturumu: 16.15 – 16.45

Kongre Başkanları Kapanış Konuşmaları
Oturumlardan Bulgular

İÇİNDEKİLER:

YEREL YÖNETİMLER, GIDA GÜVENCESİ VE KENTSEL TARIM: KÜRESEL VE ULUSAL SEÇENEKLER

Kongre Bilim ve Danışma Kurulu.....	IX
1. GÜN 1. OTURUM	
Küresel Riskler ve Uluslararası Çatışmalar Döneminde Jeostratejik Açından Kentsel Tarım	
Kaan KAPAN, Hasan İÇEN.....	2
Kentsel Tarımın Yasal ve Yönetimsel Yapısı	
Özgür BAŞYİĞİT.....	3
6360 Sayılı Kanun Değişikliği Sonrası Büyükşehir Belediyelerinin Tarımsal Rollerine ve Faaliyetlerine Bakış	
Bestami EKEN, Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN.....	4
Kentsel Tarımın Ekonomik Örgütlenme Modeli; Kooperatifçilik	
Esin YALÇINTAŞ, Özcan IŞIKLAR.....	5
1. GÜN 2. OTURUM	
İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi Genel Çerçevesi	
H. Tarık ŞENGÜL, Hatice KURŞUNCU, Yiğit OZAR, Evrim FAYDALI.....	8
İstanbul Vizyon 2050 Stratejik Plan Çalışmalarında Kırsal Alanlar ve Tarım Politikaları	
Emre KOVANKAYA.....	9
İstanbul Vizyon 2050 Stratejik Plan Çalışmalarında Gıda Politikaları	
Berkan ÖZYER.....	10
1. GÜN 3. OTURUM	
İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Üreten İstanbul Kapsamında Tarımsal Faaliyetleri	
Naki ÇETİN.....	12
İnovatif Belediyecilikte Yeni Tema “Kırsala Ait Dijital Politikaların Oluşturulması Kapsamında Dijital Tarım Sistemi 4.0 Modellemesinin Kurgulanması”	
Ahmet Mekin TÜZÜN, Kahraman KALKAN, İrem ERMİŞ.....	13

Yerel Yönetimlerde Kent Tarımı Düzleminde “Uzak ve Yakın Kırsal Tanımlamalarının Modellenmesi”	
Ahmet Mekin TÜZÜN, İrem ERMİŞ, Kahraman KALKAN, Recep Fatih TAYLAN.....	14
Gıda Güvenliğine Yerel Yönetim Bakış Açısı: İzmir İli Örneği	
Meriç Halide KASAPOĞLU, Ali Selim ALPASLAN.....	15
İklim Değişikliğini Azaltan Tarımsal Destek Uygulamaları; Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Örneği	
Fatih BAKANOGULLARI.....	16
Antalya İlinde Kentsel Tarım Geliştirme Uygulamalar	
Saadet TUĞRUL AY.....	17
Efes Tarlası Yaşam Köyü Projesi	
Mustafa Kemal ÖZDALYAN.....	18
2. GÜN 4. OTURUM	
Kentlerdeki Tarımsal Dönüşüm: Singapur’un Kentsel Tarım Vizyonu	
Bengi KORGAVUŞ, Zerrin İNAN.....	20
Kentsel Tarım ile Nasıl Birlikte Değer Yaratılır? Sidney Şehrinden Kentsel Tarım Uygulamaları	
Ayşen COŞKUN, Gökhan ÇELEN.....	21
Kent Çevresi Tarımı Bağlamında Silivri Belediyesi Örnek Uygulamaları	
Esin YALÇINTAŞ, Özcan IŞIKLAR.....	22
Yerel Yönetimin Kolaylaştırıcılığında Bir Kentsel Tarım Deneyimi: Mezitli Kent İçi Tarım Projesi	
Melike Selin DURMAZ EKENLER.....	23
İstanbul’da bir Sebze İstihsal Bölgesi: Kartal’da Bostancılığın Tarihi	
H. Kiraz ÖZDOĞAN.....	24
2. GÜN 5. OTURUM	
Küresel, Ulusal ve Kentsel Gıda Bağlamında Kentsel Tarım	
Nihat BAYRAKÇI.....	26
Kent Planlamada Kentsel Tarımın Yeri	
Levent UZUNÇIBUK.....	27

Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi ile Yerel Düzeyde Kentsel Tarım Alan Seçimi Ayşe Burcu KISACIK, Turgay Kerem KORAMAZ.....	28
Kentlerin Beslenmesi İçin Metropol Kentlerde Tarımsal Faaliyetler: İstanbul'un Köyleri Üzerinden Saha Analizi Melek TOPRAK.....	29
Afet Sonrası Geçici Yerleşimlerde Kentsel Tarım: Gıdanın Hayati Rolü Ömer Faruk DEREGÖZÜ, Ebru ERBAŞ GÜRLER.....	30
2. GÜN 6. OTURUM	
Kentlerde Gıda Üretimi Alternatifleri: Çatı Tarımı ve Yenilikçi Uygulamalar Zerrin İNAN, Bengi KORGAVUŞ.....	32
Kentsel Tarımın Yaygınlaştırılmasında Yenilebilir Peyzaj Uygulamaları Filiz ÇELİK.....	33
Kentsel Tarım Literatürü Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz Özgür Burçak GÜRSOY YENİLMEZ.....	34

KONGRE BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Bülent Ergönül, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü

Prof. Dr. Esen Gökçe Özdamar, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Prof. Dr. Füzüzan Çelik, Kırklareli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Prof. Dr. Hasan Vural, Bursa Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

Prof. Dr. Hayriye Eşbah Tunçay, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Prof. Dr. Hüseyin Gün, İstanbul Arel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü

Prof. Dr. Hüseyin Tarık Şengül, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Prof. Dr. Mustafa Tayar, Bursa Uludağ Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Besin-Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bölümü

Prof. Dr. Sebahat Açıksöz, Bartın Üniversitesi, Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Prof. Dr. Serap Kayasü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Prof. Dr. Umut Pekin Timur, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Prof. Dr. Yüksel Tüzel, Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü

Doç. Dr. Armağan Türk, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

Doç. Dr. Aybuke Elif Ceyhun Sezgin, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü

Doç. Dr. Ebru Erbaş Gürler, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Doç. Dr. Kaan Kapan, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

Doç. Dr. Kemal Yaman, Karabük Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Atiye Tümenbatur, Maltepe Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Bengi Korgavuş, Yeditepe Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Kent-

sel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Cuma Yıldırım, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Özgür Burçak Gürsoy Yenilmez, Beykoz Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, İşletme Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Zerrin İnan, Yeditepe Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Dr. Öğr. Görevlisi Hüseyin Berk Türker, Uşak Üniversitesi, Sivashlı Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü

Berkan Özyer, İstanbul Planlama Ajansı Gıda Politikaları Uzmanı

1. GÜN

1. OTURUM

**Kentsel Tarım, Modeller ve Türkiye'de
Yasal Mevzuat**

16 KASIM 2023

Saat: 11.15-12.30

Oturum Başkanı:
Prof. Dr. Oktay BİNGÖL

Küresel Riskler ve Uluslararası Çatışmalar Döneminde Jeostratejik Açından Kentsel Tarım

Kaan KAPAN*, Hasan İÇEN**

ÖZET

Endüstri devrimi sonrasında sadece Avrupa'da değil tüm dünyada yükselen sanayileşme ve kentleşme tarafından yer yer görünmez kılınsa da çevresel kaygıların yoğunlaşmasıyla birlikte kentsel tarım, son yıllarda tekrar göz önündedir. Günümüzde kentsel tarım, kentlerin dayanıklılığını artırmayı, gıda tedarikini güvenli kılmayı ve çevresel/ekolojik baskıları hafifletmeyi amaçlayan güçlü bir kavram olarak karşımıza çıkar. Bu yeniden doğuş, küresel risklerin ve uluslararası çatışmaların karmaşık birlikteliği ile karakterize olan çağımızda oldukça beklendiktir. Dünyanın 19. yüzyıldan itibaren, yeni ve karmaşık birçok krizle karşı karşıya kalmasıyla kentsel tarımın da rolü önemli ölçüde değişmiştir. Öncelikli olarak iklim değişikliği, ekonomik kırılganlık ve tarımsal üretimle bağlantılı global risklere cevap vermede öne çıkan kentsel tarım, tarihsel önemine ve çağdaş küresel risklere yanıt vermedeki rolüne ek olarak, artan uluslararası çatışmalar ve kriz öbekleri bağlamında da kullanışlı bir ekonomik faaliyet olarak ön plana çıkmaktadır. Jeopolitik gerilimler tırmandıkça ve bunlar uluslararası çatışmalara dönüştükçe, gıdaya erişim güç ve diplomasinin kritik bir aracı haline dönüşmektedir. Global krizlerin kentsel tarım ile bağlantısına dair güncel ve tarihi örneklerin incelendiği bu çalışmanın başlangıç noktası Dünya Ekonomik Forumunun, 21. yüzyıldaki bir dizi küresel riski tanımladığı raporu farklı vadelerde krize dönüşebilecek riskleridir. Bu riskler arasında yer alan iklim değişikliği, ekonomik istikrarsızlık, jeopolitik gerilimler ve gıda güvenliği tehditleri birbiri ile birinci dereceden ilişkilidir ve bu ortak bağlamda kentsel tarım, birbiriyle iç içe geçmiş bu potansiyel krizlerin birçok boyutunu ele alabilecek çok yönlü bir çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel tarımın son 2 yüzyıla yayılan hikâyesi etnografik yaklaşımla ele alınırken 20. ve 21. yüzyılın yarattığı küresel riskler ve uluslararası çatışmalarla bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Literatür ve arşiv taraması yöntemini kullanan çalışmada kentsel tarım örnekleri de İstanbul ili özelinde bir saha çalışmasıyla incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, Küresel Riskler, Uluslararası Çatışmalar, Coğrafya, Jeostrateji

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, kaan.kapan@istanbul.edu.tr.

** Arş. Gör. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, hasanicenn@gmail.com.

Kentsel Tarımın Yasal ve Yönetsel Yapısı

Özgür BAŞYIĞIT*

ÖZET

Modern bir kent planlama anlayışını hakim kılmaya çalışan Türkiye'nin yönetsel yapısı anlamında gündemindeki en önemli konulardan birini kentsel tarım oluşturmaktadır. Bu kapsamda yetki sahibi kurum ve makamların idari yönetsel yapının gerektirdiği düzlem içerisinde mevcut mevzuat kapsamında birtakım sorunlarla karşılaştığı bilinmektedir. Yerel yönetimlere ilişkin yasal düzenlemelerin giderek güncelliğini yitirmesi, özellikle deprem gibi afetler sonrasında açığa çıkan alanların kentsel tarım sahası olarak değerlendirilmesinde sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır. Kentsel tarımın Hollanda gibi farklı ülkelerdeki uygulamalarının Türkiye'de yapıya yansıtılması ve bu suretle istihdam yaratılması son derece önemli olsa da mevzuatın katı ve kısmen de eski yapısı nedeniyle sürecin hayata geçirilmesinde zorluklarla karşılaşmaktadır. Haliyle kentsel tarımın ekonomik çeşitlenmenin sağlanması açısından içerdiği önem de dikkate alınarak yerel yönetimler mevzuatı düzleminde bir reforma ihtiyaç olduğu göz ardı edilemez. Bu kapsamda merkezi yönetim ilkesinin aşırı derecede güçlendirilmesi yerine yerel yönetimlerin ademi merkeziyet ilkesine uygun olarak kentsel tarım düzeyindeki yetki yapısının genişletilmesi gerekmektedir. Ancak idari denetimin Anayasa gereğince vazgeçilmez bir mekanizma olduğu da göz ardı edilmemelidir. Ayrıca mevcut mevzuatın kentsel tarım açısından getirdiği hizmetin ve karar alma süreçlerinin yavaşlığı, yoğun bir bürokrasi getirmesi, yöresel ihtiyaçlara yeterince uyum sağlayamaması yönlü dezavantajlarının giderilmesi zorunluluk haline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gıda Politikası, Sürdürülebilir Gelişim, Yönetsel Yapı, Kentsel Tarım, Hukuki Düzey

* Dr. Öğr. Üyesi, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ozgurbasyigit@hotmail.com.

6360 Sayılı Kanun Değişikliği Sonrası Büyükşehir Belediyelerinin Tarımsal Rollerine ve Faaliyetlerine Bakış

Bestami EKEN*, Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN**

ÖZET

Büyükşehir belediyelerinin yapısında oldukça önemli değişiklikler öngören 2012 tarihli ve 6360 Sayılı Kanun, halen yerel yönetimler alanında en fazla tartışılan düzenlemelerden biridir. Uygulanmaya konulduğu Mart 2014 yerel seçimlerden bu yana halen akademi ve siyaset camiasında tartışılan 6360 Sayılı Kanun'un getirmiş olduğu değişiklere büyükşehir belediyeleri 10 yıla yakın bir süredir uyum sağlamaya ve Kanun'a uygun olarak faaliyetlerini sürdürmeye devam ettirmeye çalışmaktadır. 6360 Sayılı Kanun değişikliği sonrası kırsal kesim, büyükşehir belediyelerinin sınırları içerisinde kalmış ve daha önce bu bölgelerde faaliyet gösteren il özel idareleri kapatılmıştır. Yoğun olarak tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin gerçekteştiği bu kırsal alanlarda büyükşehir belediyelerine, üreticiye yönelik destekler verilmesi noktasında çeşitli roller yüklenmiştir. Daha önce tecrübe sahibi olmadıkları bir konuda çeşitli görev ve sorumluluklar üstlenen büyükşehir belediyelerinin bu süreçte yapmış oldukları çalışmalar, bu çalışmaların etkileri ve sonuçları başta İzmir Büyükşehir Belediyesi olmak üzere çeşitli büyükşehir belediyelerini faaliyetleri incelenerek değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: 6360 Sayılı Kanun, Büyükşehir Belediyesi, Tarım, Hayvancılık

* Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, bestamieken@gmail.com.

** Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, omur@hacettepe.edu.tr.

Kentsel Tarımın Ekonomik Örgütlenme Modeli; Kooperatifçilik

Esin YALÇINTAŞ*, Özcan IŞIKLAR **

ÖZET

Örgütlenme, insanların ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelmelerini ve oluşturdukları güç birliği sayesinde daha büyük başarılar imza atmalarını sağlamaktadır. Ekonomik örgütlenme modelleri aracılığı ile farklı becerilere sahip bireyler bir araya gelerek daha etkili bir şekilde üretebilmekte ve tek başına oluşturabileceklerinden daha güçlü bir etki alanı oluşturabilmektedir. Özellikle kooperatif işletmeler, üyelerinin ortak karar alma süreçlerine katıldığı, ortak hedefler doğrultusunda hareket ettiği ve karları adil bir şekilde paylaştığı işletmelerdir. Bu sayede, üyeler arasında adil bir rekabet ortamı oluşurken aynı zamanda ekonomik ve toplumsal kalkınmaya da katkı sağlamaktadır. Ayrıca tek başına yeterli olmayan bireysel birikimin birleştirilerek, kaynakların daha etkili ve verimli kullanılmasına da yardımcı olmaktadır. Özellikle tarım sektörlerinde faaliyet gösteren insanların yaşam koşullarının iyileştirilmesi, üretim ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi, istihdamın artırılması ve yoksulluğun azaltılması gibi hedefleri kapsayan bir örgütlenme modelidir. Bu çalışmanın konusu olan kentsel tarım, kent yaşamıyla iç içe geçmiş bir tarım modelidir ve kentlerde küçük ölçekli tarım faaliyetleri yürüten çiftçilerin sayısı giderek artmaktadır. Ancak bu çiftçilerin küçük ölçekli üretimleri, bazı risklerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle, kent çiftçilerinin örgütlü olmaları ve riskleri minimize etmeleri üretimlerini sürdürülebilir kılmak açısından önemlidir. Bu amaçla, kent çiftçilerinin ortaklıklar kurmaları ve kooperatifler oluşturmaları önemlidir. Bu yapılar, üretim artışı, maliyetlerin düşürülmesini ve ürünlerin pazarlama ve dağıtımını daha etkili hale getirilmesini sağlamaktadır. Ayrıca, örgütlü bir yapı sayesinde kent çiftçileri, çevre koruma, toprak yönetimi, su kaynakları yönetimi gibi konularda da iş birliği yapmaları mümkündür. Kentsel tarımda örgütlenmenin diğer bir faydası da kültürel olarak zenginleştirici olmasıdır. Kentlerdeki çiftçiler, kooperatifler aracılığı ile kültürel miraslarını koruma ve yaşatma konusunda da iş birliği yapabilmektedir. Ayrıca, tüketicilerle doğrudan iletişim kurarak, ürünlerinin sağlıklı ve doğal olduğunu vurgulayabilmektedir. Bu çalışmanın amacı kentsel tarımın sürdürülebilir kılınması için ekonomik olarak örgütlü bir yapı kazandırılması gerekliliğine işaret etmektedir. Bunun için konu ile ilgili literatür taramasına başvurulmuştur. Ayrıca mevcut tarımsal kooperatiflerden uygulama örnekleri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, Kooperatifçilik, Tarım Kooperatifleri

* Bağımsız Araştırmacı, esinyalcintas@hotmail.com.

** Eski Silivri Belediye Başkanı, ozcanisiklar@gmail.com.

1. GÜN
2. OTURUM

İstanbul Planlama Ajansı Özel Oturumu

16 KASIM 2023

Saat: 13.30-14.30

Oturum Başkanı:
Dr. Selma DEĞİRMENCİ

İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi Genel Çerçevesi

H. Tarık ŞENGÜL*, Hatice KURŞUNCU**, Yiğit OZAR***, Evrim FAYDALI****

ÖZET

İstanbul'un gıda sorunu ve güvencesi açısından konumu Türkiye'nin diğer kentleriyle benzerlikleri yanında özgün boyutları nedeniyle özel bir tartışmayı gerektirmektedir. 16 milyonu aşan nüfusu yanında mülteci ve turist nüfusunun büyüklüğü nedeniyle İstanbul'un gıda güvenliği çok geniş bir nüfusu ilgilendirmektedir. Öte yandan nüfus büyüklüğü ötesinde çok ölçekli bir yoğunlaşma coğrafyası olması İstanbul'u, gıda üretim, tüketim ve dolaşım ilişkilerinde özgün bir noktaya taşımaktadır. Küresel- ulusal-metropoliten-yerel ölçekler arasındaki karmaşık ilişki kendisini gıda güvenliği alanında da göstermektedir. İstanbul'un özgünlüğü sadece geniş kentsel yerleşim alanı ve saçaklanma biçimiyle değil aynı zamanda küresel kent olarak dâhil olduğu karmaşık küresel ilişkiler tarafından da belirlenmektedir. Kısacası, küresel bir metropol olarak İstanbul'un gıda güvenliğinin sağlanması ve kent tarımının geliştirilmesi; iklim krizi, gıda krizi, su krizi, yönetsel kriz gibi farklı ölçeklerde küresel krizlerin yerel etkilerini de doğru anlamayı gerektirmektedir. Bu çerçevede bu alanda yaşanan ve gelecekte yaşanması muhtemel sorunlar meydan okumayı kaçınılmaz hale getirmektedir. İstanbul Planlama Ajansı tarafından 2020 yılında başlatılan İstanbul Vizyon 2050 Stratejik Plan çalışmaları, İstanbul'un geleceğini geniş kapsamlı ve bütünlüklü bir çerçevede, katılımcı bir yöntemle planlamayı amaçlamaktadır. Kentin yol haritası niteliğindeki İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi ve bu strateji belgesinin uygulama araçlarını ortaya koymayı hedefleyen İstanbul Vizyon 2050 Eylem Planı çalışmaları mekânsal ve zamansal boyutları da içerecek biçimde devam etmektedir. Bu bildiriye Vizyon 2050 Stratejik Plan çalışmaları kapsamında İstanbul'un gıda güvenliği ve kent tarımının; ölçekler, krizler ve meseleler arasında nerede durduğunu, kentin gelecek tasarımında hangi etkileşimler içinde nasıl sosyal-ekolojik sistemler oluşturabileceğine dair İstanbul'un gelecek vizyonu ve bu vizyona kılavuzluk eden yaklaşımlar tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Güvencesi, Kent Tarımı, Krizler

* Prof. Dr., İstanbul Planlama Ajansı Danışmanı, htariksengul@gmail.com.

** Dr. İstanbul Planlama Ajansı, Vizyon 2050 Ofisi Koordinatör Yardımcısı, hatice.kursuncu@ipa.istanbul.

*** Uzman, İstanbul Planlama Ajansı, yiğit.ozar@ipa.istanbul.

**** Uzman, İstanbul Planlama Ajansı, evrim.faydali@ipa.istanbul.

İstanbul Vizyon 2050 Stratejik Plan Çalışmalarında Kırsal Alanlar ve Tarım Politikaları

Emre KOVANKAYA*

ÖZET

Özetlediğimiz geniş çerçeve İstanbul metropolü açısından gıda sorunu ve güvenliğinin çok katmanlı ve boyutlu özellikler gösterdiğine işaret etmektedir. Sunum bu geniş kapsamlı çerçeve içinde bazı boyutlara vurgu yapacaktır. İstanbul tarihsel olarak kırsal alanları ve tarımsal üretiminden çok yönetim, ticaret ve hizmet gibi kentsel fonksiyonlarıyla ön plana çıkan bir merkezdir. Özellikle 1990'lı yılların sonundan itibaren yapılan merkezi yönetsel düzenlemeler ile birlikte, İstanbul'un kırsal alanları ve tarımsal üretimi neredeyse tamamen görünmez hale gelmiştir. Ancak iklim krizi, ekonomik kriz ve pandemi gibi faktörlerin öne çıktığı içinde bulunduğumuz çoklu krizler döneminde, kırsal alanlar ve tarımsal üretimin görünmezliği İstanbul gibi güçlü bir merkez için farklı kırılabilirlikler ve potansiyeller içeren bir mesele haline almıştır. İklim krizinden kaynaklanan aşırı hava olayları ile birlikte Türkiye'de 2018 yılının son aylarında yaşanan gıda fiyatlarındaki artış İstanbul'da yoğun olarak hissedilmiş, 2020 yılının ilk aylarıyla başlayan pandemi süreciyle ise tarım ve gıda tedariki konusu, büyük kentlerin kendine yeterlik düzeyi ile birlikte tekrar gündeme gelmiştir. İstanbul Planlama Ajansı'nda Vizyon 2050 çalışmaları kapsamında elde edilen verilerle İstanbul'un kırsal yerleşimleri ve tarımsal üretimi incelenerek mevcut sorun ve potansiyeller ortaya konmuş, krizlere karşı dayanıklı bir İstanbul'un oluşturulması için yol haritası olabilecek stratejik yaklaşımlar belirlenmiştir. Bu oturum kapsamında, İstanbul'da tarımsal üretim ve kırsal nitelikli yerleşimlere yönelik önerilen stratejiler tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Alan, Tarım, İklim Krizi

* Uzman, İstanbul Planlama Ajansı, emre.kovankaya@ipa.istanbul.

İstanbul Vizyon 2050 Stratejik Plan Çalışmalarında Gıda Politikaları

Berkan ÖZYER*

ÖZET

İstanbul 16 milyonu aşan nüfusuyla Avrupa'nın en kalabalık kenti konumundadır. Başkent olarak kurulduğu günden bu yana yaklaşık 17 yüzyıldır her daim döneminin en kalabalık kentlerinden biri olagelen İstanbul'un gıda iâşesi kentin yönetimi açısından önemli konulardan biri olmuştur. 20. yüzyılda gıda fiyatlarında yaşanan büyük düşüşün ardından 21. yüzyılda küresel ekonomideki sarsıntılar doğrudan gıda fiyatlarında ciddi dalgalanmalara neden olmuş, bunun neticesinde gıda tedarikinde çok büyük oranda dışa bağımlı olan İstanbul gibi metropollerin sakinleri dünya genelinde sağlıklı gıdaya erişim açısından şoklarla karşı karşıya kalmıştır. Günümüzdeki durum "son 15 yılda yaşanan üçüncü gıda fiyatları krizi" olarak adlandırılırken çoklu krizler çağında önümüzdeki yıllarda da bu krizlerin hem daha sık hem de daha sert yaşanacağı öngörülmektedir. İstanbul Planlama Ajansı tarafından veriler ışığında sağlıklı gıdaya erişim konusundaki mevcut ve potansiyel sorunlar incelenmiş, bunlara yönelik strateji belgeleri hazırlanmıştır. Tarladan sofraya bütüncül bir şekilde hazırlanan söz konusu stratejiler, İstanbulluların sağlıklı gıdaya erişimini güvence altına almak için rehber niteliğindedir. Bu sunumda, bu stratejiler gerekçeleri ve küresel eğilimler ile birlikte tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Krizi, Çoklu Krizler, Sağlıklı Gıda

* Uzman, İstanbul Planlama Ajansı, berkan.ozyer@ipa.istanbul.

1. GÜN
3. OTURUM

**Kentsel Tarım ve Yerel Yönetimler: Belediye
Özel Oturumu**

16 KASIM 2023
Saat: 14.45-17.00

Oturum Başkanı:
Ahmet ATALIK

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Üreten İstanbul Kapsamında Tarımsal Faaliyetleri

Naki ÇETİN*

ÖZET

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Plan kapsamında “Üreten İstanbul” sloganıyla “Kentın Ekonomik Değerinin Yükselmesine Katkı Sağlamak” ve “Kentsel Tarımı Teşvik Etmek” başlıkları hedef olarak belirlenmiştir. Tarımsal üreticilerin refah düzeyini yükseltip halkın ekonomik ve sağlıklı gıdaya ulaşımını kolaylaştırarak üretici ve tüketici arasındaki güven bağını arttırmak amaçlanmaktadır. Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı, Tarım ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü Görev ve Çalışma Yönetmeliğine göre tarımı geliştirmek ve desteklemek amacı ile her türlü faaliyet ve hizmette bulunmaktadır. 2020 yılından itibaren çiftçilerimize başta fide desteği olmak üzere biyoteknik mücadele için sarı tuzak, gübre desteği, malç naylonu desteği, damlama sulama hortumu desteği, mazot desteği, makine ve ekipman desteği gibi destekler sağlanmaktadır. Verilen destekler sayesinde İstanbul’da bulunan toplam tarımsal üretim alanı 2019 yılında 718.504 dekar iken 2022 yılında 49.928 dekar artarak toplam alan 768.432 dekara ulaşmıştır. Bu sayede üretim alanları her geçen gün artarken, paralel olarak üretim miktarları da artmaktadır. Kemerburgaz’da harap durumda olan sera 2021 yılında modernize edilerek fide üretim serasına dönüştürülmüştür. İstanbullu çiftçilerin artan fide taleplerini karşılamak amacıyla İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 2022 yılında yeni bir sera daha inşa edilmiştir. Hayvancılıkla geçimini sağlayan çiftçilere silajlık mısır tohumu desteği, arpa ve yulaf tohumu desteği sağlanmaktadır. 2022 yılında İstanbul’un kırsal kesimlerinde yaygın olarak yetiştirilen buğdayın üretim maliyetini düşürmek, verimini yükseltmek amacıyla buğday tohumu desteğine başlanmıştır. 2022 yılında İstanbullu çiftçiler tarafından yetiştirilen buğdaylar Halk Ekmek A.Ş. tarafından satın alınarak İstanbul halkının ekmeği İstanbullu çiftçinin buğdayından sağlanmıştır. İstanbul’da yaygın olarak ekimi yapılan bitkilerin yerli çeşitleri kullanılarak deneme ekimleri gerçekleştirilmektedir. Yüksek verim elde edilen tohum çeşitleri tarımsal destekleme kapsamında verilerek çiftçiler tarafından kullanımı sağlanmaktadır. İstanbul’da ilk kez çilek üretiminin desteklenmesi için çiftçiye eğitim ve malzeme desteği sağlanarak çilek üretimi teşvik edilmektedir. Kendi ürettikleri ürünleri tüketmek ve bu yolla aile bütçelerine katkı sağlamak amacıyla kentın stres ve baskısındaki yurttaşlarımız için halk bostanları kurulmuştur. Bostanlarda oluşturulan parseller kura ile hak sahiplerine bir yıllığına tahsis edilmektedir. Bu çalışma kapsamında İstanbul’daki kentsel tarım faaliyetlerinden bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Üreten İstanbul, Tarımsal Desteklemeler, Deneme Ekimleri, Halk Bostanları

* İstanbul Büyükşehir Belediyesi Tarım ve Su Ürünleri Şube Müdürü, naki.cetin@ibb.gov.tr.

İnovatif Belediyecilikte Yeni Tema “Kırsala Ait Dijital Politikaların Oluşturulması Kapsamında Dijital Tarım Sistemi 4.0 Modellemesinin Kurgulanması”

Ahmet Mekin TÜZÜN*, Kahraman KALKAN**, İrem ERMİŞ***

ÖZET

Hızla artmakta olan dünya nüfusunun 2025 yılı itibari ile 8 milyarı geçmesi ve bu artışın %95’ inin gelişmekte olan ülkelerde oluşması beklenmektedir. Artan nüfusun gıda güvenliğinin sağlanması ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı için, kaynakların akıllı takibi ve verim haritalarının hazırlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Dijitalleşme ile oluşacak veri madenciliği ve analitik çıkarımları, toplumlarda ekonomik kalkınma ve büyümeye ait planlamaların temelini oluşturacaktır. Yaşanılan değişikliğin küresel ölçekten kent ölçeğine indirgenerek değerlendirilmesi kapsamında ekonomik, mekansal ve sosyolojik sayısal verilerin toplanması ve analizi ile oluşturulacak politikalar ve buna bağlı uygulamalar, ilerleyen süreçte iklim değişikliği, gıda kıtlığı ve küreselleşmenin kırsala ait olumsuz yansımalarının ana çözümü olarak görülmektedir. Bu çalışma kapsamında, yerel yönetimler olarak kırsala ait verilerin dijital bir alt yapıya oturtulması ve uzun vadeli tarımsal modellemenin kurgulanabilmesi için ABB Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı’nın yürütmekte olduğu Tarım 4.0 sistemi ve arazi uygulamaları tartışmaya konu olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarım 4.0, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Kırsal Hizmetler, CBS, Veri Madenciliği, Dijital Tarım

* Ankara Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler Daire Başkanı, mekin.tuzun@ankara.bel.tr.

** Ankara Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı Jeoloji Mühendisi, kahraman.kalkan@ankara.bel.tr.

*** Ankara Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı Ziraat Yük. Mühendisi, irem.ermis@ankara.bel.tr.

Yerel Yönetimlerde Kent Tarımı Düzleminde “Uzak ve Yakın Kırsal Tanımlamalarının Modellenmesi”

Ahmet Mekin TÜZÜN*, İrem ERMİŞ**, Kahraman KALKAN***, Recep Fatih TAYLAN****

ÖZET

Günümüzde kentler ve kentsel bölgeler dünya nüfusunun yarısından fazlasına ev sahipliği yapmaktadır ve bu oranın 2050 yılına kadar %70'e ulaşması öngörülmektedir. Bir dünya kenti ve Türkiye'nin başkenti konumunda olan Ankara kentleşme sürecini tüm boyutlarıyla yaşayan kentlerden birisidir. Ancak her ne kadar bir metropol kent olarak bilinse de Ankara aynı zamanda ülkemizin önemli bir tarım kentidir. Ülkemizde 6360 sayılı kanunla birlikte, Büyükşehir Belediyelerinin sorumluluk alanı il mülki sınırlarına genişletilmiş ve kırsal alanda yaşayan vatandaşların ekonomik, sosyal ve altyapı ihtiyaçlarının büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından karşılanması amir hüküm olmuştur. Değişiklik ülkemizde klasik belediyeçilik anlayışından çıkılarak yeni belediyeçilikte kalkınma idaresi felsefesine kayışı beraberinde getirmiştir. Bu gereklilik kapsamında kent ve kır kavramını doğru anlamak ve doğru tanımlayabilmek, gerek kentleşme ve kırsal alan politikaları arasındaki tamamlayıcılığı sağlayabilmek; gerekse yerel kaynakları etkin ve etkili bir şekilde dağıtabilmek için zorunlu bir koşuldur. Bu çalışmada, artan nüfus baz alınarak gıda güvenliğinin sağlanması gerekliliğinin bölgesel düzleme indirgenerek değerlendirilmesi kapsamında ekonomik, mekansal, sosyolojik ve yakın kırsal tanımlarının; ilerleyen süreçte iklim değişikliği, gıda kıtlığı ile küreselleşmenin kırsala ait olumsuz yansımalarının ana çözümlerini oluşturacağı öngörülmüş ve irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent Tarımı, Gıda Güvenliği, Uzak Kırsal, Yakın Kırsal, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Kırsal Hizmetler

* Ankara Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler Daire Başkanı, mekin.tuzun@ankara.bel.tr.

** Ankara Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı Ziraat Yük. Mühendisi, irem.ermis@ankara.bel.tr.

*** Ankara Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı Jeoloji Mühendisi, kahraman.kalkan@ankara.bel.tr.

**** Ankara Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı Orman Mühendisi, rfatih.taylan@ankara.bel.tr.

Gıda Güvenliğine Yerel Yönetim Bakış Açısı: İzmir İli Örneği

Meriç Halide KASAPOĞLU*, Ali Selim ALPASLAN**

ÖZET

Dünya genelinde, küresel beslenme, gıda güvencesi sorunları ile açlık, kıtlık, obezite ve gıda güvencesizliği konularında çeşitli politikalar üretilmekte ve politikalara uygun çalışmalar yürütülmektedir. Yasal çerçeveler doğrultusunda, gıda krizleri veya salgın hastalık durumlarında gıda güvenliğinin sağlanması, tüketici sağlığının korunması ve adil gıda paylaşımına yönelik çalışmalarda yerel yönetimler giderek önem kazanmaktadır. İzmir ili yerel yönetimi, yaklaşık 4.5 milyon nüfusa yönelik yerel beslenme ve gıda güvencesi konularındaki faaliyetlerini gıda ve tarım ilişkisini gözeterek sürdürmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı kurulduğu günden bu yana, tarladan sofraya tarımsal üretimin sürdürülmesi, sağlıklı ve hijyenik koşullarda tüketiciyle buluşturulması, mekanizasyon ihtiyaçlarının giderilmesi, pazar stratejilerinin geliştirilmesi, tarımsal eğitim ve farkındalığın artırılması, kooperatiflerin güçlendirilmesi adına hizmet vermektedir. Yerel yönetim, gıda güvenliğinin sağlanması için kooperatiflere tarımsal tesis ve ekipman destekleri sağlayarak temel gıda güvenliği önlemlerini almaktadır. Bakanlıkların ilgili birimleri, üniversitelerin ilgili bölümleri, tarımsal birlikler, tarımsal kalkınma, sulama ve su ürünleri kooperatifi gibi üretici kooperatifleri, ziraat odaları, meslek odaları ile ortak çalışmalar yürütülerek il genelindeki yaklaşık 36.000 kooperatif ortağının üretim koşullarını iyileştirmek üzere kurumlar arası iş birliği yapılmaktadır. Bu çalışmada, tüm literatür taraması yapıp benzer araştırmalar incelendikten sonra; tarımsal üretim, gıda kaynaklarının sürdürülebilirliği adına yerel yönetim tarafından yapılan destekler incelenerek kentin gıda güvenliği konusundaki ihtiyaç analizi, tarımsal desteklerin çevresel, sosyolojik, ekonomik, altyapıya ve rekabete olan etkilerinin değerlendirilmesi ve gelecekteki durum analizinin yapılarak kısıtlı kaynakların daha etkin yönetilmesi üzerine strateji belirlenmesi hedeflenmektedir. Çalışma kapsamında, yerel yönetimlerin gıda güvenliği planlamasındaki sürecinin bütünleşik yönetim planları ile uyumlanması, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile hizalanması ve gelecek nesillere ekonomik, ulaşılabilir ve sürdürülebilir gıda kaynaklarının ulaştırılması için yapılabilecek çalışmalara yönelik bir rehber niteliği taşıması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bütünleşik Yönetim, Tarım, Su Ürünleri, Agro-ekolojik Ekonomi, Gıda Güvenliği

* Doktor Adayı, Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, mrckspl@outlook.com.

** Doktor Adayı, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, selimalpaslan81@gmail.com.

İklim Değişikliğini Azaltan Tarımsal Destek Uygulamaları; Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Örneği

Fatih BAKANOGULLARI *

ÖZET

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi temel değerleri içerisinde ve yasal yükümlülükleri kapsamında "... Çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak" maddesi yer almaktadır. Tarımı diğer sektörlerinden ayıran en önemli faktörlerden biriside sahip olduğu karbon yutaklarının iyi yönetilmesi ile sera gazı emisyonlarını azaltarak İklim değişikliğini azaltma özelliğine sahiptir. Tarımsal uygulamalar ile sera gazı emisyonlarının azalmanın başlıca yolları; 1-Çayır ve Mera alanlarının iyileştirilmesi: Yeşil aksamli bitkiler fotosentez yoluyla gövdelerinde karbonu tutmakta ve toprakta karbon depolanmaktadır. Yeşil aksamli fazla bitkilerin ekim alanlarını artırarak ve toprak işleme teknikleriyle sera gazı salımı azaltılabilmektedir. Bölgede yapılan araştırma sonuçlarına göre buğdaygillerin atmosferden net 398.1 grC/m² karbon indirdiği belirlenmiştir. Mera İyileştirme ve Yönetimi Projesinde; 8 yıl içerisinde 133 mahallede 115.425 bin dekar meranın ıslahı yapılmıştır. Yapılan bu iyileştirme ile mera alanlarında bitki kompozisyonunda buğdaygillerin oranı oldukça yüksektir. Bu bağlamda yapılacak hesap ile toplamda 45.950.692,5 kg.C atmosferden indirilerek, karbon emisyonunu azaltarak İklim değişikliğini azaltmada katkı sağlanmıştır. Çevreci bir otomobilin en iyi şartlarda 99 gr.C/km salınım yaptığı durumda bir gelişme döneminde 454.047.3 aracın 1 km de yaptığı emisyonu atmosferden uzaklaştırarak Şehrin karbon bütçesinin azaltılması önemli oranda katkı sağlanmıştır. 2-Yem bitkileri ekim alanlarının genişletilmesi: Baklagil Yem Bitkileri Ekiliş Alanlarının Genişletilmesi Projesinde; 28.986 dekar alana 289.863 kg macar fiği ve yem bezelyesi tohumu ekilmesi sağlanmış olup bu bitkilerden ortalama dekar başına 797 kg olmak üzere toplamda 23.100 ton kaliteli kaba yem elde edildiği tahmin edilmektedir. Bu ekim artışı ile münavebeli tarıma destek olunmakta, toprak yapısı korunmakta, su tutma kapasitesi arttırılmakta ve iklim değişikliğinin azaltılması ve biokütle artışı ve kaba yem üretimi ile hayvancılık sektörünün tarımsal üretimdeki baskıyı (Mısır, arpa vb. bitkilerin insan ihtiyacı için kullanılması) azaltarak katkı sunulmaktadır. Kuraklık ya da aşırı yağışlar sık sık ve şiddetli şekilde gerçekleştiğinde tarımsal kayıplar artmaktadır: Üretim miktarındaki bu değişiklikler maliyetleri etkilemektedir. Su Deposu Yapımı Projesinde; doğal kaynak sularının ve mevcut suvat tesislerin sonundaki suların boşa akmasını değerlendirmek için 25 tonluk su depolama yapıları yaparak depolanan suyu çiftçilerin su tankeri doldurma, ilaç depolarının ve yangın durumunda ihtiyaç olan suların karşılanması amacıyla kullanılmak üzere geliştirilmiş. Hayvan İçme Suyu Göleti Projesinde; mera alanlarındaki alt havzalarda yüzey akış sularını hasat etmek amacıyla 76 adet hayvan içme suyu göleti yapılmıştır. Böylece su içme sularına baskı azalmıştır. Kapalı Sulama Sistemleri Projesinde; 4500 dekar araziye boru döşenerek yağmurlama sulama sistemi kurulmuştur. Bu sistemle daha az suyla daha fazla arazi sulanması sağlanmış, gölette toplanan suyun gereksiz yere harcanması önlenmiştir, her yıl sayılara artarak su hasadı yöntemleri ile içme ve kullanma sularına baskıyı azaltarak suyun etkin kullanımı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Tarım, Su, Tekirdağ

* Doç. Dr. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanı, fatih.bakanogullari@tekirdag.bel.tr.

Antalya İlinde Kentsel Tarım Geliştirme Uygulamalar

Saadet TUĞRUL AY *

ÖZET

Antalya Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı olarak başlatılan ‘Yerelden Kalkınma Projesi’ kapsamında önemli olan, pazarlama ve tarımsal ekonomi, su kaynaklarının korunması geliştirilmesi, sürdürülebilir ve alternatif tarım ürünlerinin üretilmesi ve pazarlanması ile ilgili her türlü teknik bilgi ve destek verilmektedir. Antalya İlçelerindeki üreticilere artan girdi maliyetleri azaltmak amacıyla kuraklığa dayanıklı fide-fidan ve tohum hibe desteklerinde bulunmaktadır. İklim değişikliğine bağlı olarak kuraklık sorunuyla mücadele etmek ve vahşi sulamanın önüne geçmek için kapalı sulama sistemleri kuruluyor. Bu sayede su kaynaklarına sahip çıkarken, daha fazla alan sulanarak üretimin ve gelirin artmasına katkı sunuluyor. İlimizin ekonomisine katkı sağlamak amacıyla, kırsalda yaşayan ve geçimini hayvan yetiştiriciliğiyle sağlayan yetiştiricilere ve işletmelere uygun küçükbaş hayvan (koç, teke vb.) temin edilmesinde, Küçükbaş, büyükbaş ve kanatlı hayvan yetiştiriciliği, değerlendirilmesi, ürün geliştirme, paketleme pazarlama konusunda eğitim çalışmalarını ve yayın faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Türkiye de mantar üretiminin yaklaşık %70 ini karşıladığımız ilçemizde yetiştiricilikte verim ve kalite artışını sağlayacak yöntemlerle desteklemelerde bulunmaktadır. Bitkisel üretimde kimyasal ilaçlar yerine insan ve çevre sağlığını korumak için turunçgil ve nar bahçeleri için biyoteknik ve biyolojik mücadeleye desteklemeler yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belediye, İklim Değişikliği, Tarım, Sulama, Biyolojik Mücadele

* Dr., Antalya Büyükşehir Belediyesi, Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, tugrulay@hotmail.com.

Efes Tarlası Yaşam Köyü Projesi

Mustafa Kemal ÖZDALYAN*

ÖZET

Mustafa Kemal Atatürk'ün "Köylülerin gözleriyle görebilecekleri, çalışmalarını için örnek tuta-
cakları verimli, modern, uygulamalı tarım merkezleri kurmak gerekir." sözünden çıkılan, Köy
Enstitüleri ruhu ile yaşama geçirilen Efes Tarlası Yaşam Köyü sadece bir tarım projesi değildir.
Tarım, gıda, doğa, çevre, eğitim, üretim, kooperatifleşme, pazarlama, markalaşma ile agrotu-
rizmi içerisinde barındıran çok yönlü bir projedir. Sözleşmeli tarım modelini ortaya koyduğu-
muz Efes Tarlası Yaşam Köyü'nde çiftçilere, ürettiğimiz atalık tohumlardan fideleri ve Park ve
Bahçeler birimimizin yeşil atıklarından oluşturduğumuz kompost gübrelere ücretsiz vererek
girdi maliyetlerini minimuma indiriyoruz. Üreticilerin üretim aşamalarını sahada kontrol et-
tiğimiz kaynağı belli gıdaları satın alıyoruz. Bu ürünleri belediyemizin Efes Tarlası Bakkalı'nda
uygun fiyatla tüketiciyle buluşturuyoruz. Bu sağlıklı gıdalarla aşevimizde yemek yaparak bu
sağlıklı gıdaların alım gücü olmayan vatandaşlarımızın da sofralarında olmasını sağlıyoruz.
Doğamızı ve üreticilerimizi korumak amacıyla vermiş olduğumuz toprak analizi hizmetiyle
üreticilerin gereksiz gübreleme yapmalarının önüne geçiyoruz. Bu sayede doğamızı, toprağı-
mızı koruyor ve çiftçilerimizin maliyetlerini düşürmelerini sağlıyoruz. Toprak okulumuzdaki
tarımsal eğitimlerle üreticilerin bilinçlenmesine yardımcı oluyoruz. Tarımdan uzaklaşan genç
nüfusu tarımla barıştırmaya, onlar için bu sektörde vizyonlu bir yol çizmeye çalışıyoruz. Yaşam
becerilerine sahip sosyal bireyler için bugünün çocuklarıyla "Tohumdan Sofraya-Sofradan To-
huma" projesini gerçekleştiriyoruz. Bu projedeki uygulamalı tarım eğitimlerimizde çocukla-
rımız tohumları tanıyor, gözlemliyor ve toprakla buluşturuyor. Üretimin her aşamasında yer
aldıkları ve tarımsal üretimin tüm döngüsünü öğrendikleri bir yolculuğa çıkıyorlar. Bu sayede
atalık tohumun sürdürülebilirlikteki rolünü ve sürdürülebilir tarımın önemini anlıyorlar. To-
hum merkezimizde 685 tip tohum bulunuyor. Köy köy, kapı kapı dolaşılan ve büyük bir emek
sonucu oluşturulan bu envanterin üretime dahil olması için bu tohumlar bir ekim stratejisine
tabi tutuluyor. Sürdürülebilir oldukları ve çeşitleri tescillenen tohumlar, üreticiler ile Efes Tar-
lası Yaşam Köyü'nde ve www.tumturkiyeeksin.com üzerinden başvuru yapan üreticilerle bu-
luşturuluyor. Her geçen gün değersizleştirilen köylülerimizin, çiftçilerimizin, üreticilerimizin
aslında ne kadar değerli olduklarını tekrardan hatırlamaları için çalışıyoruz. Atatürk'ün "Köy-
lü Milletın Efendisidir." sözünü hiçbir zaman aklımızdan çıkarmadan yolumuza hızla devam
ediyoruz.

Anahtar Kelimeler: Efes Tarlası, Yaşam Köyü, Sürdürülebilir Tarım, Tarımsal Eğitim, Agro-
turizm

* Ziraat Yüksek Mühendisi, Selçuk Belediyesi, mustafa_ozdalyan@hotmail.com.

2. GÜN
4. OTURUM

**Gıda Güvencesi ve Kentsel Tarım: Saha
Örnekleri**

17 KASIM 2023
Saat: 10.30-12.00

Oturum Başkanı:
Prof. Dr. Mustafa TAYAR

Kentlerdeki Tarımsal Dönüşüm: Singapur'un Kentsel Tarım Vizyonu

Bengi KORGAVUŞ*, Zerrin İNAN**

ÖZET

Günümüzde, dünya nüfusun giderek artmasıyla birlikte, gıda üretimi ve erişimi önemli bir sorundur. Bu bağlamda kentsel tarım, kentlerin kendi kendine yetebilmesinde, gıda güvencesinin sağlanmasında, taze ve sağlıklı gıdaya erişiminde önemli bir kavram haline gelmiştir. Kentsel tarım, sadece gıda güvencesini sağlamakla kalmayıp aynı zamanda kentlerin ekolojik, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğini destekleyen etkili bir araçtır. Bu çalışmada Singapur'un kentsel tarım uygulamaları ve 30'a 30 stratejisi ele alınacaktır. Singapur, sınırlı arazi kaynaklarına sahip bir ülke olması ve gıda ihtiyacının %90'ını ithalata dayandırmasından dolayı gıda güvencesi konusunda ciddi zorluklarla karşı karşıyadır. Küçük bir şehir devleti olan Singapur'un arazisinin sadece %1 tarıma elverişlidir ve gıda ihtiyacının yalnızca %10'undan azını üretmektedir. Bu sebeple, Singapur, 2030 Yeşil Planı kapsamında, yerel gıda üretimini artırarak gıda güvencesi sorunlarına çözüm getirmeyi amaçlayan "30'a 30" stratejisini geliştirmiştir. 30'a 30 stratejisiyle 2030 yılına kadar ülkenin gıda tüketiminin %30'unu yerel kaynaklardan karşılanması hedeflenmektedir. Bu strateji ayrıca Singapur'un dışa bağımlılığını azaltarak gıda güvenliğini artırmayı, gıda fiyatlarını kontrol etmeyi ve çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmeyi de amaçlamaktadır. Bu amaçla, geleneksel tarım üretiminin aksine modern teknoloji ve sürdürülebilir yöntemlerle tarım verimliliğini arttıran ve sınırlı alanda yüksek verim elde edilen dikey çiftçilik, hidroponik tarım ve diğer inovatif tarım tekniklerini kullanarak dışa bağımlılığı azaltan bir tarım ekosistemi oluşturulması hedeflenmektedir. Sonuç olarak, Singapur'un mevcut kentsel tarım uygulamaları ve geliştirdiği strateji, gıda güvencesi ve sürdürülebilirlik açısından önemli bir örnek oluşturmaktadır. Bu stratejik yaklaşım, geleceğin gıda güvencesi için diğer ülkeler için ilham kaynağı olabilir ve kentsel tarımın potansiyelini vurgulayarak küresel gıda üretimi için yeni bir yol haritası sunmaktadır. Bu kapsamda çalışmada ilk olarak kentsel tarım kavramı ve kentsel sürdürülebilirliğe etkileri, ardından Singapur'da kentsel tarımdaki durum ve uygulamalar örneklerle ele alınacaktır. İlerleyen bölümlerde ise 2030 Singapur Yeşil Planı kapsamında geliştirilen 30'a 30 kentsel tarım stratejisi irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, Gıda Güvencesi, Singapur, 30'a 30 Stratejisi, Sürdürülebilirlik

* Dr. Öğr. Üyesi, Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü, bdemirkan@yeditepe.edu.tr.

** Dr. Öğr. Üyesi, Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü, zinan@yeditepe.edu.tr.

Kentsel Tarım ile Nasıl Birlikte Değer Yaratılır? Sidney Şehrinden Kentsel Tarım Uygulamaları

Ayşen COŞKUN*, Gökhan ÇELEN**

ÖZET

Kentsel tarım, modern şehirlerin kalbinde gelişen bir olgu olarak, kentsel çevreyi yeniden şekillendirirken şehir hayatının deneyimleniş biçimini kökten değiştirmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, dünya genelinde başarılı kentsel tarım uygulamalarından Avustralya'nın Sidney şehrindeki kentsel tarım uygulamalarının birlikte değer yaratma (value co-creation) sürecini incelemektir. Birlikte değer yaratma, üreticiler ve tüketiciler arasındaki işbirlikçi değer üretimini öne çıkaran bir kavramdır. Bu olgunun ekonomik, sosyal ve çevresel değer yaratma boyutları Pocket Şehir Çiftlikleri (Pocket City Farms) ve Sidney Şehir Çiftliği (Sidney City Farm) olmak üzere iki farklı örnek olay üzerinden ele alınacaktır. Ekonomik açıdan incelendiğinde, kentsel tarım, bireylere taze, yerel ve organik ürünler sunarak gıda tedarik zincirinin son kullanıcıya ulaştığı mesafeyi kısaltır ve yerel ekonomiyi canlandırır. Ayrıca, Pocket Şehir Çiftlikleri ve Sidney Şehir Çiftliği, kendi fidelerini ve tohumlarını üreterek yerel toplulukların adil gıdaya erişimini artırmaktadır. Pocket Şehir Çiftlikleri, ürünlerini "Dürüstlük Büfesi" adını verdiği dolaplarda "ödeyebildiğiniz kadarını ödeyin" anlayışıyla satışa sunarak, toplumun daha savunmasız kesimlerini ekonomik olarak desteklemektedir. Sosyal boyutta, kentsel tarım uygulamaları bireyleri bir araya getirir ve başta eğitimler olmak üzere gönüllülük programlarıyla bireylere yeni yetenekler ve deneyimler kazandırır. Pocket Şehir Çiftlikleri ve Sidney Şehir Çiftliği, çeşitli atölyeler düzenleyerek (örneğin küçük alan bahçeciliği, arka bahçe arıcılığı) ve eğitim programları sunarak (örneğin permakültür), bireylerin sürdürülebilir tarım uygulamaları hakkında bilinçlenmelerine ve güçlenmelerine yardımcı olur. Bu çiftliklerde yürütülen sulama, otların temizlenmesi, çapalama, ekim ve hasat toplama gibi faaliyetler için gönüllülük programları bulunur ve bireyler gönüllü olarak yeni beceriler kazanabilmekte, benzer ilgi alanlarına sahip diğer insanlarla etkileşim kurabilmektedir. Çevresel açıdan bakıldığında, kentsel tarım kentsel ısı adası etkilerini azaltabilir, hava kalitesini iyileştirebilir ve sürdürülebilirliğe katkıda bulunabilir. Pocket Şehir Çiftlikleri ve Sidney Şehir Çiftliği, toprak için rejeneratif/onarıcı tarım uygulamalarıyla doğayı destekleyerek çevresel değer yaratmaktadır. Pocket Şehir Çiftlikleri, arıcılık faaliyetleri ile bitki örtüsünü zenginleştirirken, tavuk yetiştiriciliği ile çiftlik içinde kompost alanlarını geliştirir. Ayrıca, Sidney Şehir Çiftliği, vatandaşlara bahçe ve gıda atıkları için ücretsiz çöp kutuları sağlayarak atıkların kompost haline getirilmesini teşvik etmektedir. Sonuç olarak, kentsel tarım sadece taze, yerel ve organik gıda üretimi yapmakla kalmaz, aynı zamanda ekonomik, sosyal ve çevresel değerlerin bir arada yaratabileceği bir zemin sunar. Sidney'deki kentsel tarım uygulamaları üzerinden incelenen birlikte değer yaratma süreci, kentsel tarımın bireyleri ve yerel toplulukları dönüştürme potansiyelini ve kentsel ekosistemler içindeki çok yönlü rolünü anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım; Birlikte Değer Yaratma, Avustralya; Sidney

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Pazarlama Bölümü, aysencoskun@akdeniz.edu.tr

** Arş. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, gokhancelen@akdeniz.edu.tr

Kent Çevresi Tarımı Bağlamında Silivri Belediyesi Örnek Uygulamaları

Esin YALÇINTAŞ*, Özcan IŞIKLAR**

ÖZET

İstanbul, Türkiye'nin en büyük ve en yoğun nüfuslu metropolü olmasının yanı sıra oldukça çeşitli coğrafi ve sosyo-kültürel özelliklere sahiptir. Bu çeşitliliğe, kentin farklı bölgelerinde kırsal kimliğini yitirmemiş bölgeler de dahildir. Kent tarımı kavramı; sadece metropolün yoğun bölgelerinde değil, aynı zamanda kent çevresinde bu tarz kırsal kimliğini sürdürmeyi başara-bilen bölgelerin üretimi olan kent çevresi tarımını da kapsamaktadır. Türkiye'nin tarih boyunca önemli tarım bölgelerinden biri olan Marmara Bölgesi'nde yer alan İstanbul, çeşitli mikro iklimlere ve toprak koşullarına sahiptir. Bu da şehrin hem kent içi hem de kent çevresi tarım için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Kent çevresi tarımı, şehrin gıda güvencesini artırmak, taze ve organik ürünler sunmak, çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmek ve yerel ekonomiyi desteklemek gibi pek çok avantaja sahip bir üretim tarzıdır. İstanbul'daki kent çevresi tarımı, şehrin hızla değişen dinamikleriyle birlikte şekillenmekte ve artan nüfus ve göç nedeniyle her geçen gün yapılaşma baskısına daha fazla maruz kalmaktadır. Önce 2008 yılında kabul edilen ve Mart 2009 seçimlerinde yürürlüğe giren 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, ardından 2012 yılında kabul edilen ve Mart 2014 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren halk arasında "Bütün-şehir Yasası" olarak bilinen 6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" kapsamında belediyelerin yönetimine giren tarım alanları bu baskının en yoğun hissedildiği alanlardır. Bu çalışmada İstanbul il sınırları dahilinde en geniş tarım alanlarına sahip Silivri ilçesinin 2009 yılından itibaren uyguladığı hem tarımsal alanların korunmasına hem de tarımsal üretimin bölge ekonomisindeki etkisinin arttırılmasına yönelik örnek çalışmaları ele alınmıştır. Bu bağlamda kent çevresi tarımı kapsamında Türkiye'deki öncü belediyelerden biri olan Silivri Belediyesi'nin tarım alanlarının korunması amacıyla, yavaş yavaş tarımdan uzaklaşan bölge çiftçisini yeniden tarıma yönlendirmek için katma değeri yüksek alternatif ürünlerin üretimini içeren projeleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, Kent Çevresi Tarımı, Silivri Belediyesi

* Bağımsız Araştırmacı, esinyalcintas@hotmail.com.

** Eski Silivri Belediye Başkanı, ozcanisiklar@gmail.com.

Yerel Yönetimin Kolaylaştırıcılığında Bir Kentsel Tarım Deneyimi: Mezitli Kent İçi Tarım Projesi

Melike Selin DURMAZ EKENLER*

ÖZET

Günümüzde çeşitli krizler, afetler ve salgınlar gibi küresel zorluklarla baş etme yöntemleri geliştirmeye devam ederken, ekonomi ve politika alanları yanı sıra iklim değişikliği, gıda ve halk sağlığı boyutlarında örneklenebilecek krizlerin de etkileriyle küresel ve yerel düzeylerde tarım-gıda sistemlerimizin kırılganlıklarıyla yüzleşmekteyiz. Tarihsel serüvenine baktığımızda kentsel tarım uygulamalarının savaş ve kriz dönemlerinde gıda güvencesi kaygılarıyla artış gösterdiği görülmektedir. Kentsel, çevresel, toplumsal ve ekonomik boyutlarıyla uygulanabilir ve strateji geliştirilebilir bir deneyim alanı sunan kentsel tarım, özellikle iklim krizi ve COVID-19 pandemisi beraberinde gıda güvencesi tartışmalarıyla yerel yönetimlerin gündeminde öncelik kazanmıştır. Özellikle bu evrede krizlere yanıt verme becerilerini geliştirmesiyle öne çıkan yerel ölçeğin kentsel tarım uygulamaları açısından da önemi söz konusudur. Harekete geçme motivasyonu, zamanlaması ve uygulayıcı toplulukları açısından farklılaşan kentsel tarım uygulamalarının başlıca mülkiyet ilişkileri, çevresel etkileşimleri, üretme ve paylaşma döngüleri kendi idame süreçlerini şekillendirmektedir. Bu çalışma, Mersin'in Mezitli İlçesi'nde konumlanan "Kent İçi Tarım Projesi"ni incelemektedir. Proje 2020 yılında, pandemi döneminin ilk aylarında yerel yönetim ve kadın üretici kooperatifi ortaklığında hızlı bir örgütlenmeyle hayata geçmiştir. Kentsel alanda Mezitli Belediyesi'nin sağladığı izinle bir toprak sahibine ait imarlı arsalarda gerçekleşen proje, kentli kadınların gıda üretimine yönelik sürdürdüğü bir iktisadi faaliyet projesi olarak tanımlanmıştır. Mezitli İlçesi'nin coğrafi ve demografik koşulları nedeniyle belediye yönetiminin ilk faaliyetlerinden bugüne kır-kent etkileşimini sağlayan uygulamalara öncelik vermesi bölgenin kentsel tarım potansiyelini güçlendirmiştir. Kentte tarım ve gıda ağı kurmaya yönelik olan bu uygulamaların ölçekler arası etkileşim sağladığı ve aynı zamanda yerelin bağlamı, pratikleri ve toplulukları ile temas içerisinde olduğu görülmektedir. Belediyenin hayata geçirdiği/vesile olduğu projelerin (Hobi Bahçeleri, Kadın Üretici Pazarı, Fide Üretim Merkezi, Üretici Kadın Kooperatifi) deneyimleri "Kent içi tarım projesi"ni örgütlenme, katılım, sahiplenme ve yeni alanlarla temas kurma açılarından beslemiştir. Bu proje yerelde güçlü bağlantılar kurması, bireyler ve kurumlarla sağladığı ilişkiler bakımından önemli bir deneyim ve inceleme alanı sunmakta, bir kentsel tarım uygulamasının sağladığı kazanımları ve olası kırılganlıkları tartışmayı olanaklı hale getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mezitli, Yerel Yönetim, Kent İçi Tarım

* Yüksek Şehir Plancı, Doktora Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, Medya, Kültür ve Kent Çalışmaları Anabilim Dalı, melikeselindurmaz@gmail.com.

İstanbul'da bir Sebze İstihsal Bölgesi: Kartal'da Bostancılığın Tarihi

H. Kiraz ÖZDOĞAN*

ÖZET

Son yirmi yılda İstanbul bostanlarının tarihiyle ilgili akademik araştırmaların sayısı artmıştır. Bu araştırmalar çoğunlukla Langa ve Yedikule gibi Sur ve çevresindeki bostanlarla ilgilidir ve buraları yaşatma mücadelesi açısından önemlidir. Sur dışındaki bostanların tarihiyle ilgili araştırmalar -Piyalepaşa gibi (Han ve Shopov, 2015)- oldukça azdır. Bu çalışmada Kartal'daki bostanların Cumhuriyet dönemi tarihindeki durumuna yoğunlaşarak, bu alandaki boşluğu doldurmaya ve son kalan bostan alanların korunmasına katkı vermek amaçlanmıştır. Sunumda araştırmanın ilk sonuçları paylaşılacaktır. Araştırmada ağırlıklı olarak 1970 öncesi yerel gazeteler, sebzeçilik üzerine çeşitli akademik yayınlar gibi yazılı kaynaklar taranmış ve son kalan bostancılarla aralıklarla görüşmeler yapılmıştır. Nail Oraman ve Ali Sati Ekinci, 1946 yılında yazdıkları iki makalede İstanbul'un Türkiye sebzeçiliğinin en ileri ve eski kültür merkezi olduğunu belirtirler. Bu makalelerde İstanbul ve civarındaki beş başlı sebze üretim bölgesi tanımlanmıştır. Bunlardan biri de Maltepe-Kartal-Pendik'tir. Yazarlar, 1944 yılında İstanbul'un 13 kazasında yürüttükleri ankette toplamda 2157 sebzeçilik işletmesi tespit etmişlerdir; önemli bir kısmı (908 adedi) Kartal kazasındadır. Bu makalelerde Kartal'da sebzeçilikle ilgili -işçilik fiyatları, bahçıvanların yaşadıkları yerler gibi- kimi ayrıntılar da vardır. 1939-62 yılları arasında dört farklı İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü bitirme tezlerindeyse bahçıvanların etnik kimlikleri, turfanda sebze yetiştirme teknikleri, su varlıklarının kullanımı gibi ayrıntılar bulunmaktadır. Kartal Postası'ndaki (1953-1955) ilanlarda bahçıvanların etnik kimliklerine ve bostanların adreslerine ulaşılabilir. Ayrıca 1954 yılında sebzeçilik teşvik müsabakasıyla ilgili bilgiler de gazetede aktarılmıştır. Kartal Çavuşoğlu Mahallesinde günümüze ulaşan iki tane bostan vardır. Bu iki bostancı aile, Kartal'a yerleştirilen ve sonradan bostancılık öğrenen mübadil ailelerin çocuklarıdır. Görüşmelerde sebzelerin at arabalarıyla Kartal haline, oradan gemiye nakledilmesi gibi gündelik hallerinin yanı sıra ailelerin bostancılıkla kurdukları bağ gibi yazılı kaynaklarda karşımıza çıkmayan anlatılara ulaşılmıştır. Bu sunumda Kartal'da bostancılığın Cumhuriyet dönemiyle ilgili yazılı ve sözlü kaynaklardan elde edilen bilgiler ele alınacaktır. Buna göre Kartal'da 1960-70'lere kadar sebzeçiliğin merkeziliği, turfanda sebze yetiştirmeye yönelik teknikler, yetiştirilen sebzeler ve nerelere satıldığı, bostancıların etnik ve yöresel kimlikleri, farklı su varlıklarının kullanımı (kuyu ve dere), sebzeçilik teşvik müsabakasına değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bostancılık, Kartal, Bostancılık Teknikleri, Etnisite

* Dr. (Misafir Öğr. Üyesi), Yeditepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, kirazlar84@gmail.com.

2. GÜN
5. OTURUM

Kent Planlaması ve Kentsel Tarım

17 KASIM 2023

Saat: 13.00-14.30

Oturum Başkanı:
Doç. Dr. FİLİZ ÇELİK

Küresel, Ulusal ve Kentsel Gıda Bağlamında Kentsel Tarım

Nihat BAYRAKÇI*

ÖZET

Şehirlerde yaşayan nüfus sürekli olarak artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde bu artış yoksullukla daha da kötü bir hal almaya başlamıştır. Kırsal alanlarda yaşayan göç sonucunda kentlerde istihdam, ulaşım, gıda temini ve çevrenin korunması gibi büyük sorunlara yol açmaktadır. Kentlerde taze ve sağlıklı gıdaya ulaşım zorlaşmıştır. Şehirlerin büyümesiyle yeni bir tarım türü olan kentsel tarım ortaya çıkmıştır. Kentsel tarım kent içinde ve çevresinde tarımsal faaliyetleri kapsayan tarımdır. Endüstriyel tarıma karşı bir alternatif üretim modelidir. Kentsel tarım sürdürülebilir kentsel gelişmenin zorunlu bir parçası olup kendine yetebilen kentler için bir gerekliliktir. Kent ve tarım birbirine zıt iki etkinlik alanı gibi görülse de kentsel ve kırsal etkinlikte 19.yüzyıl ile gelişme göstermektedir. Tarımsal üretim sistemlerinin uzun süre kıtlık koşulları, doğal afetler, savaşlar, ekonomik krizler, salgın hastalıklar gibi süreçlerle sekteye uğradığı dönemlerde kentsel tarım etkinlikleri artmaktadır. Bu araştırmanın amacı kentsel tarım kavramı üzerine Türkiye’de yapılmış lisansüstü tezlerin türüne, yapıldığı yıla-enstitüye, konu alanına, yöntemine göre analiz edilmesi ile kentsel tarım kavramının literatürdeki yerini de görebilmek amacıyla yapılmıştır. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi taranarak kentsel tarım alanında yapılmış 18 teze (2 doktora ve 16 yüksek lisans) ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak çalışmada doküman (nitel) analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre kentsel tarım çalışmaları en çok 2022 (4) yılında, Fen Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans türünde yapıldığı görülmüş ve çalışmalarda İngilizce ağırlıklı dil kullanılmıştır. Ulusal Tez Merkezinde küresel, ulusal ve kentsel alanda 48 farklı konu alanı saptanmış olup kentsel tarım alanında 18 çalışma bulunmuştur ve konu alan bölümlerinde peyzaj mimarlığı (8) en fazla çalışma yapan alan olmuştur. Sonuç olarak kentlerde nüfusun yoğun olması sebebiyle kentsel alanlarda daha fazla üretimin artırılması ve farkındalığın oluşturulması için ülkemize nasıl katkılar sağladığını daha net şekilde koymak daha fazla lisansüstü çalışma sayısına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentsel Tarım, Gıda Güvenirliği, Üretim

* Ziraat Mühendisi, Sosyal İnovasyon Ajansı, nihatbayrakci52@gmail.com.

Kent Planlamada Kentsel Tarımın Yeri

Levent UZUNÇIBUK *

ÖZET

Dünya nüfusunun, sanayileşmenin hızla artması ve teknolojinin günün gereklerine göre gelişmesi kentsel alanların plansız gelişmesine sebep olduğu gibi enerji ve çevre sorunlarının ortaya çıkmasına da neden olmaktadır. Plansız kentleşme ve sanayileşme hava, toprak ve su kirliliklerinin yanı sıra, küresel ısınma, iklim değişikliği ile atık kirliliği de ormanları, su kaynaklarını ve tarım alanları ile ekonomiyi olumsuz etkilemektedir. Söz konusu olumsuz etkilemeler özellikle verimli tarım alanlarının azalması ile kendini göstermiş ve oluşan tarımsal ekonomik kayıplar, yapılan kentsel tarım çalışmaları ile bir nebze de olsa önlenmeye çalışılmaktadır. Kent imar planları ile tarım alanları korunmaya çalışılsa da imar faaliyetlerinde çok başlılığın olması, gıda, enerji, turizm ve ekonomik çözüm arayışları bir yerde kentsel tarımı gündeme getirmiştir. Bu kapsamda ülkelerde hükümetlerin izlediği politikaların ve önlem çalışmalarının olumlu/olumsuz yönlerinin belirlenmesinde, ortak politika ve önlemlerin toplum tarafından benimsenip uygulanmasında kentsel tarımın kent planlarında, diğer bir söylemle imar planlarında dikkate alınmasının gerekliliği ön plana çıkarmaktadır. Bu bildiride ulusal ve uluslararası kentsel tarım uygulamalarının, ülkemizdeki başta çevre sorunlarının çözümünde yönetimi ile bireyi ve toplumu nasıl etkilediği kentsel planlamaya yön veren imar mevzuatı çerçevesinde incelenecek ve değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, İmar Planları, Kentsel Planlama, Çevre Sorunları, Çevre Kirliliği

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, luzuncibuk@arel.edu.tr.

Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi ile Yerel Düzeyde Kentsel Tarım Alan Seçimi

Ayşe Burcu KISACIK*, Turgay Kerem KORAMAZ **

ÖZET

Kentsel alanlardaki nüfus artışı, tarım alanlarının sınırlı ve kentsel büyüme baskısı altında olması gıda talebinin karşılanmasını zorlaştırmaktadır. Yıllar boyu gıdaya erişim ve bu erişimin sürdürülebilirliğini inceleyen gıda güvencesi kavramına yeni yaklaşımlar eklenmiştir. Bugün ise mevcut gıda sistemleri ekonomik ve sosyal etkilerinin yanı sıra ekolojik ve iklim değişikliği üzerinden de farklı disiplinlere tartışma konusu olmuştur. Geleneksel planlama yaklaşımlarında gıda genellikle kırsal alanlarla ilişkilendirilmiş ve kentler tüketici olarak görülmüştür. Ancak sürdürülebilirlik ve krizlere karşı dayanıklılık, gıda güvencesine yönelik yaklaşımlarda seneler içerisindeki değişim gıdanın kentlerde daha fazla vurgulanmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, kentlerde “kapsamlı ve amaç odaklı gıda stratejileri” gerekli hale gelmiştir. Kentsel tarım ise kentsel mekanda, yerel ölçekte güvenli ve adil gıda sistemlerinin geliştirilmesinde önemli bir araçtır. Bu bağlamda yerel düzeyde kentsel tarım uygulamaları öne çıkmaktadır. Bu uygulamalarda, kentsel tarımın kentlerde nerelerde gerçekleştirilebileceği ise bir araştırma konusudur. Bu çalışma yerel düzeyde kentsel gıda sisteminin nasıl ele alınacağını Milano Kentsel Gıda Politikası Paketi'na katılan dünya örnekleri (Baltimore, Austin ve Viyana) üzerinden incelemekte ve yerel düzeyde kapsamlı gıda politikalarının geliştirilmesi için kentsel tarım yer seçiminde nelere dikkat edilmesi gerektiğini araştırmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, yapılan literatür ve örnek incelemesi ardından kentsel tarım alan seçimi için 10 parametre ve 20 alt kriter belirlenerek, bu parametreler gıda güvencesinin dört ayağı altında değerlendirilmiştir. Çalışmada kentsel tarım alan seçimi parametreleri arasındaki hiyerarşinin oluşturulması için “çok kriterli karar verme yöntemi” olan Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) kullanılmıştır. AHS'ye üniversitelerden, resmi ve sivil toplum kuruluşlarından ve derneklerden olmak üzere alanında uzman ve farklı disiplinlerden temsilciler katılmıştır. Çalışmanın bulguları, kirlenici kaynakların diğer parametrelere göre kentsel tarım yer seçiminde belirgin bir şekilde önemli bir etken olduğunu göstermiştir. Topografik girdiler ise kapsamlı gıda sistemi planlamasında diğer parametrelerin gerisinde kalmıştır. Bu çalışmanın çıktılarının, gelecekteki gıda güvencesi ve kentsel tarım politikalarının geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla kamu yetkililerine ve sivil toplum inisiyatiflerine analitik bir yaklaşım süreci sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, Alan Seçimi, Çok Kriterli Karar Verme, Yerel Yönetim, Gıda Güvencesi

* Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, kisacika@istanbul.edu.tr.

** Prof. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, koramaz@itu.edu.tr.

Kentlerin Beslenmesi İçin Metropol Kentlerde Tarımsal Faaliyetler: İstanbul'un Köyleri Üzerinden Saha Analizi

Melek TOPRAK*

ÖZET

Bu araştırmanın konusu; metropol kentlerin savaşlar, salgın hastalıklar, afetler ve ekonomik krizler karşısında kırılganlaşmasını önlemek ve daha dirençli hale gelmesi için yerel yönetimlerin tarımsal faaliyetlere destekleri üzerinedir. Çalışmanın amacı; Türkiye'de kırsal alanın azaldığı ve doğanın kapitalizm tarafından betonlaştırıldığı süreçlerde bilhassa metropol kentlerin gıda güvencesi için, kentin kırsalı olan köylerde tarımsal faaliyetlerinin önemine dikkat çekilmek istenmekle birlikte, yerel yönetimlerin bu yönde aksiyon alıp almadıkları irdelenecektir. Gittikçe derinleşmekte olan gıda krizi bağlamında her geçen gün önem kazanan gıdaya erişimin ve tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilirliğinin izlenmesi amaçlanmaktadır. Gıda insanlığın yaşamını devam ettirebilmesi için en temel gereksinimlerden biridir. Ayrıca, Gıda hakkı 1948 Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nden beri en temel insan haklarından biri olarak uluslararası hukuk belgelerinde tam bir mutabakatla kabul edilmekle birlikte günümüzde en çok ihlal edilen insan haklarından biridir. Temel bir insan hakkı olan gıdaya erişimin desteklenmesi ve gıda yoksunluğunun önlenmesine yönelik olarak belediyelerin tarımı destekleyici faaliyetleri gıdanın sürdürülebilirliği için önemlidir. Bunun için araştırmamızda kentsel dirençlilik kuramından faydalanılarak, nitel araştırma yöntemlerinden olan derinlemesine görüşme yapılmıştır. Araştırma örnekleme için metropol kent ve aynı zamanda büyükşehir belediyesi olan İstanbul ili seçilmiştir. Örnekleme İstanbul Büyükşehir Belediyesi kapsamında yer alan 155 köy oluşturmaktadır. Bu köyler Anadolu ve Avrupa yakasından olmak üzere örneklem dağılımı rastgele yapılmıştır. Köylerde yapılan tarımsal faaliyetler ve belediyelerin bu köylere tarımsal faaliyet alanındaki varsa destekleri incelenmektedir. Bu kapsamda köy muhtarlarıyla 20 görüşme yapılacak olup, görüşmeler deşifre edilmesinin ardından nitel analiz programı olan NVİVO14' programında analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dirençli Kentler, Gıda, Tarım, Kriz, Metropol Kent, Köy

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, melek@toprakarastirma.com.

Afet Sonrası Geçici Yerleşimlerde Kentsel Tarım: Gıdanın Hayati Rolü

Ömer Faruk DEREGÖZÜ*, Ebru ERBAŞ GÜRLER**

ÖZET

Afetler, dünya çapında ciddi yıkımlara neden olan olaylar arasında yer alır. Bu olaylar sonucunda, genellikle yerleşimlerde yaşayan milyonlarca insan acil barınma ve temel ihtiyaçlar konusunda zorlu bir mücadele verir. Afetlerin hemen ardından, gıda kaynaklarına erişim sorunlu hale gelebilir. Marketlerin zarar görmesi veya ulaşımın kesilmesi, gıda tedarik zincirini kesintiye uğratabilir. Ancak, afet sonrası kentsel tarımın gıda temini ve sürdürülebilirlik açısından taşıdığı hayati rol sıklıkla göz ardı edilir. Kentsel tarım, bu tür durumlarda hızla taze ve yerel gıda üretimi sağlayarak kısa vadeli gıda güvencesine önemli bir katkıda bulunabilir. Saksı bahçeciliği, topluluk bahçeleri ve çatı bahçeciliği gibi uygulamalar, bu ihtiyacı karşılamak için vazgeçilmez araçlardır. Orta vadeli etkiler açısından, afetlerin sonuçları uzun vadeli etkilere yol açabilir. Bu dönemde, kentsel tarım gıda güvencesi ve sürdürülebilirlik açısından da önemli bir rol oynar. Toprak restorasyonu, su yönetimi ve yerel ürünlerin yetiştirilmesi gibi uygulamalar, geçici yerleşimlerin orta ve uzun vadeli gıda üretimi için temel altyapıyı oluşturabilir, bu yerleşimlerin sürdürülebilirliğini güçlendirebilir. Kentsel tarımın şehir planlamasına entegre edilmesi ve altyapının oluşturulması da uzun vadeli gıda güvencesini artırarak kentlerin sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasına da yardımcı olabilir. Tüm bu nedenlerle kentsel tarımın teşvik edilmesi, kentsel dayanıklılığını arttırarak olası şok ve stres hallerinde gerek gıda temini ve güvenliği gerekse psikolojik açıdan yeni durumlara adaptasyonu kolaylaştıran önemli bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, afet sonrası geçici yerleşimlerde kentsel tarımın rolünü ve de gıda güvencesi ve sürdürülebilirlik açısından katkılarını araştırmaktır. Bu kapsamda konu, küresel ve yerel ölçekteki örnekler ve uygulamalar üzerinden tartışılacak ve de kentsel tarımın afet sonrası geçici yerleşmelerin dirençliliğini arttırmada kısa, orta ve uzun vadede sunabileceği potansiyeller masaya yatırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Toplum Tabanlı Tarım, Yerel Gıda Sistemleri, Kriz Yönetimi, Acil Durum Gıda Tedariki, Kentsel Tarımın Farklı Modelleri

* Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kentsel Tasarım Yüksek Lisans Programı, deregozu21@itu.edu.tr.

** Doç. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, erbaseb@itu.edu.tr.

2. GÜN

6. OTURUM

Kentsel Tarım: Teori, Proje ve Modeller

17 KASIM 2023

Saat: 14.45-16.00

Oturum Başkanı:

Dr. Öğr. Üyesi Levent UZUNÇIBUK

Kentlerde Gıda Üretimi Alternatifleri: Çatı Tarımı ve Yenilikçi Uygulamalar

Zerrin İNAN*, Bengi KORGAVUŞ**

ÖZET

Günümüzde hızlı nüfus artışına paralel olarak ekilebilir alanların kaybı, su kaynakları ve karbondioksit emisyonu endişeleri ve daha fazla gıda üretimi talebi de her geçen gün artmaktadır. Birleşmiş Milletlerin 2050 yılına kadar gelişmiş dünya nüfusunun yüzde 86'sının şehirlerde yaşayacağı öngörüsü göz önüne alındığında, gıda üretiminin şehir merkezlerine kaydırılması tüm bu sorunları rahatlatacak bir alternatif olarak görünmektedir. Bu amaçla kent içindeki boş arsaların ve mevcut çatıların nüfusu beslemek için yeni üretim alanları olarak kullanılması gündeme gelmiş ve kent içinde tarım amaçlı kullanılan bu alanlar yaygınlaşmaya başlamıştır. “Kentsel çatı tarımı“ kavramı ise genellikle yoğun nüfuslu şehirlerde kullanılmayan alanları temsil etmektedir ve bu alanları tarım veya bahçecilik amaçları için kullanarak çatıların faydasını maksimize etmeye yardımcı olmaktadır. Çatı tarımı, kentsel alanlarda yerel gıda üretimine katkıda bulunur. Çeşitli ürünler yetiştirerek taze ve yerel kaynaklı ürünleri kent sakinlerine sunabilirler. Geleneksel çatı kaplama malzemelerine göre daha az ısı emerek ve yansıtarak, kentsel ısı ada etkisini azaltmaya yardımcı olmak, yağmur suyu akışını azaltmak ve hava kalitesini iyileştirmek gibi çevresel faydalarının yanı sıra gıdanın uzun mesafeler boyunca taşınma ihtiyacını azaltarak sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu bir şekilde çalışır ve bu da karbon emisyonlarını azaltır. Ayrıca kompost yapma ve yağmur suyu toplama gibi sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmekte ve genellikle hidroponik veya dikey tarım gibi farklı yetiştirme teknikleri kullanmayı da gerektirdiğinden, kentsel tarım uygulamalarında yenilikçi gelişmelere olanak sağlamaktadır. Dünya çapında çatı tarımının ilham verici örnekleri olarak hizmet veren birçok başarılı çatı tarımı projesi bulunmaktadır. Bu bildiride, Çatı Tarımının özellikleri ve uygulama yaklaşımları ele alınacaktır ve Dünya genelinde başarılı uygulama örneklerinin değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, Çatı Bahçeleri, Yeşil Çatı, Çatı Tarımı, Sürdürülebilirlik

* Dr. Öğr. Üyesi, Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü, zinan@yeditepe.edu.tr.

** Dr. Öğr. Üyesi, Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü, bdemirkan@yeditepe.edu.tr.

Kentsel Tarımın Yaygınlaştırılmasında Yenilebilir Peyzaj Uygulamaları

Filiz ÇELİK*

ÖZET

Dünya nüfusunun %57'si, Türkiye nüfusunun ise %77'si kentlerde yaşamaktadır ve bu oran her geçen gün artış göstermektedir. Bu durum kırsal alanlarda gerçekleştirilen birçok ekonomik faaliyetin kent nüfusunun artışına paralel olarak kentsel alanlara doğru kaymasına neden olmaktadır. Tarım da bu ekonomik faaliyetler arasında yer almaktadır. Böylece ağırlıklı olarak kırsal alanlarda yapılan tarım, kentsel alanlara doğru kaymış ve kentsel tarım kavramı ortaya çıkmıştır. Hem kentsel nüfusun artışı hem de kentlerin kırsal alanlara doğru genişlemesi, kent ve tarım kavramlarının bir araya gelmesine yol açmıştır. Ayrıca hızlı nüfus artışı ve gıda üretimi arasındaki yetersizlik ile ortaya çıkan açlık endişesi, kentlerin tarım topraklarına doğru gelişmesi, tarım topraklarının verimsizleşmesi, tarım topraklarında kireçlenme, tuzluluk, hastalık ve zararlılar, erozyon gibi sorunlar tarımda alternatif çözüm arayışlarını zorunlu kılmıştır. Kentsel tarım, kent içinde ve kent çeperinde gerçekleştirilen tarımsal faaliyetlerini ifade etmektedir. Kentsel tarımda bahçecilik, hayvancılık, su ürünleri yetiştiriciliği, taze gıda üretimi ve diğer tarımsal ürünlerin üretilmesine yönelik uygulamalarla kendi kendine yetebilen kentler hedeflenmektedir. Hem tarımın sürdürülebilirliğini hem de kentlerin sürdürülebilir gelişimini desteklemek için kentsel tarım önemli bir potansiyele sahiptir. Kent çiftlikleri, kent içinde pazara yönelik tarım, özel ve toplu konutların bahçelerinde yapılan üretim, kamu kurum ve kuruluşlarının bahçelerinde ve seralarda yapılan üretim, çatı, balkon ve pencerede sebze yetiştiriciliği, hobi bahçeleri, gerilla bahçeciliği, halk/toplum bahçeleri, topraksız tarım uygulamaları, restoranların kendi ihtiyaçları için üretim yapması, kentteki boş-işlevsiz arazilerde yapılan üretim ve yenilebilir peyzaj uygulamaları gibi çok farklı kentsel tarım tipolojileri mevcuttur. Kentsel tarım tipolojilerinden biri olan yenilebilir peyzaj, gıda olarak kullanılabilen fonksiyonel bitkiler (üretken bitkiler) ile süs bitkilerinin kentsel yeşil alanlarda birlikte kullanılmasıdır. Peyzaj tasarımında yenilebilir bitkilerin kullanılması, kentlerde gıda güvenliği, sağlık, estetik, eğitim ve ekonomik açıdan faydalar sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, tarımda yeni arayış ve uygulamalar kapsamında kentsel tarım yaklaşımını ve yenilebilir peyzaj kavramını ele almak ve kentsel tarımın yaygınlaştırılmasında yenilebilir peyzaj uygulamalarının katkısını ortaya koymaktır. Bu bağlamda, öncelikle literatüre dayalı olarak yenilebilir peyzaj kavramı ve ortaya çıkışı, yenilebilir peyzaj örnekleri, üretken bitkiler, yenilebilir peyzajın kentsel gıda üretimine katkıları, Dünyada ve Türkiyede yenilebilir peyzaj uygulamalarına yer verilecektir. Literatür verilerinden yola çıkarak yapılacak değerlendirme ile kentsel tarımın yaygınlaştırılmasında yenilebilir peyzaj uygulamalarının potansiyeli tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, Kentsel Gıda Üretimi, Sürdürülebilir Kent, Üretken Bitkiler, Yenilebilir Peyzaj

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, filiz@selcuk.edu.tr.

Kentsel Tarım Literatürü Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz

Özgür Burçak GÜRSOY YENİLMEZ*

ÖZET

Kentsel tarım, farklı ölçek ve amaçları kapsayacak şekilde kentsel alanlarda yapılan tarımsal faaliyetleri kapsamaktadır. Pandemi, iklim değişiklikleri, gıda güvenliğine dönük dışsal şoklar ve kentlerin gıda ihtiyacına ilişkin artan kaygılar, kentsel tarım kavramına olan ilginin artışına neden olmuştur. Bu makalede, WOS Core Collection veri tabanından elde edilen bibliyometrik bilgilere dayanarak kentsel tarıma dair uluslararası bilimsel alan yazının bir taraması sunulmaktadır. Bibliyometrik veri, 2000 yılı sonrasında bilimsel dergilerde İngilizce yayınlanmış makalelerde konu bakımından yapılan taramada elde edilen 2.225 makalenin bilgisini içermektedir. Analizde VOS Viewer programı kullanılmış ve literatür zaman, ülke, yazar, anahtar kelime ağı, atıf sayısı, ülke ve yazar atıf ağı bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, coğrafi olarak en çok Amerika, Kanada, Çin ve Kıta Avrupası ülkelerine odaklanan makale sayısında özellikle 2017 sonrası ciddi bir artış yaşanmıştır. Atıf ağında en büyük kümelenmenin Amerika etrafında olduğu, anahtar kelime ağında çalışmaların disiplinler arası yapısını gösterir şekilde yönetim ve çevre bilimlerinden eşleşmeler olduğu ve yazar atıf ağında özellikle McClintock, Bueckert ve Rieradevall'in etrafındaki kümelenmelerin öne çıktığı görülmüştür. Bu makale, önümüzdeki yıllarda tarımsal üretimin mekânsal örgütlenişine dair teorik perspektifler ve uygulanacak politikalar açısından son derece önemli bir mecra olma potansiyeli taşıyan kentsel tarım literatürünün güncel durumunu ortaya koyarak yeni araştırmalar için bir zemin sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tarım, Bibliyometrik Veri, Mekansal Örgütleniş

* Dr. Öğr. Üyesi, Beykoz Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, İşletme Bölümü, burcakgursoy@beykoz.edu.tr.

